

Keywords: dyspepsia, decoction, infusion, tincture, an antibiotic, protein, globulin, phosphorus, albumin, process.

ӘОЖ 619:615. 35:616.07

Ахметова А.Б., Заманбеков Н.А., Қорабаев Е.М.

Қазақ ұлттық аграрлық университеті

ТӨЛДЕРДІҢ ДИСПЕПСИЯСЫ КЕЗІНДЕГІ ҚАНДАҒЫ БЕЛОК ЖӘНЕ БЕЛОК ФРАКЦИЯЛАРЫНА ЖУСАН ТҮНБАСЫНЫҢ ӘСЕРІ

Аңдатпа

Бронхопневмония және диспепсия кезінде жусан тұнбасын қолдану төлдердің қанның құрамындағы белок және белок фракцияларына және өсіп - өну функциясына тиімді әсер етіп, емдеуге кететін шығынды айтарлықтай төмендетеді.

Кілт сөздер: Диспепсия, қайнатпа, тұнба, тұнбаша, антибиотиктер, белок, глобулин, фосфор, альбумин, процесс.

Кіріспе

Мал шаруашылығы алдында тұрған негізгі мәселелердің бірі - төлдер арасындағы ауруларды болдырмай, малдардың өсіп-көбею мүмкіндігін жоғарлату. Сонымен қатар, ғылым алдында тұрған ең маңызды мәселелердің бірі ауыл шаруашылық мал организмнің физиологиялық және өсіп-өну қабілетін жоғарлататын арзан да тиімді, әсері күшті биопрепараттар шығару болып табылады. Қазіргі кездегі көптеген ғалымдардың зерттеулеріне сүйенсек, тыныс алу және ас қорыту жүйесі ауруларына ермен, жусан, зығыр және тағы басқа өсімдіктердің тұнбаларын қолдану жақсы нәтижелер беретіні айтылған. Бірақ, әлі де болса сапалы, қол жетерлік, қарапайым дәрілік заттарды өндіріске енгізудің маңызы өте зор. Осыған орай, біз өзіміздің зерттеулерімізде грек жаңғағы тұнбашасын, тұнбасын немесе қайнатпасын бұзаулардың диспепсиясына қарсы қолданып, біршама көңіл толарлық нәтижелер алдық. Бұл нәтижелердің бірі – жусанның тұнбасы немесе қайнатпасының ауру бұзаулар ағзасындағы жалпы белок және оның фракцияларына әсері.

Зерттеу материалдары және әдістері

Жусаннан жасалынған тұнбаның немесе қайнатпаның ас қорыту жүйесіне әсерін зерттеу мақсатындағы ғылыми жұмысты орындау барысында шаруашылықтағы ауру бұзауларды диспепсияның жеңіл түрінің клиникалық белгілеріне қарай, 5 бастан, екі топ құрдық. тәжірибелік топтағы 5 бұзауға жусанның тұнбасын немесе қайнатпасын (50мл тұнбаша + 50мл су немесе 100-200 мл қайнатпасы) емізік шөлмек арқылы бердік. Әр бұзауға бір бергенде 150-200 мл берілді. Дайындалған қайнатпаны тоңазытқышта 2-3 тәулік сақтауға болады. Ал тұнбашаны ұзақ уақыт сақтай беруге болады. 2 бақылау тобындағы бұзауларды емдеу үшін шаруашылықта күнделікті қолданылатын емдік шара – антибиотиктер, соның ішінде окситетрациклин гидрохлоридін қолдандық. Окситетрациклинді бір бұзауға 5-7 мың ә.б./ кг мөлшерінде тәулігіне 1 рет, 5 күн, бұлшық етке ектік. Қанды зертеу бұзаулар туылғаннан кейінгі 1, 5, 10, 15 күндері жүргізілді. Диспепсия кезіндегі қан құрамындағы өзгерістерді анықтау үшін, оның биохимиялық құрамына талдау жүргіздік. Яғни, ақзат және ақзат фракцияларын анықтадық.

Зерттеу нәтижелері

Организмнің иммунды жағдайын анықтау үшін қанның құрамындағы жалпы белоктың және оның фракцияларының мөлшерін зерттеудің маңызы өте зор. Себебі

Кесте 1 Бұзаулардың қан сарысуы құрамындағы жалпы белоктың және белок фракцияларының динамикасына әсері. г/л, ($M \pm m$, $n = 10$)

Көрсеткіштер	Топтар	Препаратты бергенге дейін	Препаратты бергеннен кейінгі қан алу мерзімдері			
			1-ші күні	3-ші күні	5-ші күні	10-шы күні
Жалпы белок	Тәжірбие	$65,72 \pm 1,34$	$67,03 \pm 1,12$	$69,94 \pm 1,28$	$71,44 \pm 1,28$	$70,66 \pm 1,39$
	Бақылау	$66,19 \pm 1,28$	$66,14 \pm 1,41$	$66,12 \pm 1,09$	$66,18 \pm 1,14$	$66,10 \pm 1,11$
Белок фракциялары:						
Альбуминдер	Тәжірбие	$26,18 \pm 0,12$	$28,34 \pm 0,09$	$30,83 \pm 0,11$	$32,37 \pm 0,12$	$31,99 \pm 0,11$
	Бақылау	$27,25 \pm 0,12$	$27,23 \pm 0,12$	$27,08 \pm 0,10$	$27,18 \pm 0,09$	$27,23 \pm 0,09$
Глобулиндер	Тәжірбие	$37,94 \pm 0,18$	$38,29 \pm 0,14$	$39,11 \pm 0,16$	$39,17 \pm 0,18$	$38,67 \pm 0,19$
	Бақылау	$37,84 \pm 0,17$	$38,11 \pm 0,17$	$38,74 \pm 0,13$	$38,90 \pm 0,13$	$38,87 \pm 0,13$
α -глобулиндер	Тәжірбие	$11,08 \pm 0,04$	$10,57 \pm 0,03$	$9,99 \pm 0,03$	$8,99 \pm 0,03$	$9,19 \pm 0,04$
	Бақылау	$11,06 \pm 0,05$	$11,19 \pm 0,06$	$11,25 \pm 0,04$	$11,25 \pm 0,05$	$11,14 \pm 0,04$
β -глобулиндер	Тәжірбие	$11,05 \pm 0,04$	$10,88 \pm 0,04$	$9,93 \pm 0,04$	$8,89 \pm 0,05$	$9,33 \pm 0,05$
	Бақылау	$10,53 \pm 0,04$	$10,52 \pm 0,03$	$10,52 \pm 0,02$	$10,52 \pm 0,03$	$10,50 \pm 0,03$
γ -глобулиндер	Тәжірбие	$16,31 \pm 0,10$	$17,84 \pm 0,07$	$19,19 \pm 0,09$	$21,19 \pm 0,10$	$20,15 \pm 0,10$
	Бақылау	$16,25 \pm 0,09$	$17,20 \pm 0,08$	$17,26 \pm 0,0$	$17,23 \pm 0,05$	$17,23 \pm 0,06$

белоктар жануарлар ағзасының өсіп-өну функциясының бірден - бір көрсеткіші болып табылады. Жусанның тұнбашасы, тұнбасы немесе қайнатпасының жалпы белокка және оның фракцияларына әсері 1-ші кестеде көрсетілген.

Алынған нәтижелерді талдау

Организмге препараттың емдік мөлшерін енгізу белок құрамында айтарлықтай өзгерістер туғызады. Препаратты енгізгенге дейінгі бірінші тәуліктерде жалпы белоктың мөлшері тәжірибе тобы мен бақылау тобындағы бұзаулармен салыстырғанда жалпы бірдей болатындығын байқауға болады

Препаратты енгізгеннен кейін жалпы белоктың мөлшері тәжірибе тобында бақылау тобындағы бұзауларға қарағанда едәуір артады. Айтарлықтай өзгерістер препаратты енгізгеннен кейін 3-5-ші күндері 12,1 және 5,0 пайызға жоғарылайды. Ал бақылау тобындағы бұзауларда жалпы белоктың концентрациясы жоғарыда аталған мерзімдерде көп өзгеріске ұшырамайды, ол керісінше 1,5 пайызға төмендейді.

Жусанның тұнбашасы, тұнбасы немесе қайнатпасы белоктық фракцияларға да айтарлықтай әсер етеді. Препарат егілгенге дейінгі белок фракцияларының концентрациясы сынақ тобындағы бұзауларда салыстырмалы түрде бір деңгейде болды. Өзгерістер препаратты екеннен кейінгі мерзімдерде байқала бастады. Мысалы, альбуминдердің максималды түрде жоғарылауы тәжірибе тобындағы бұзауларда екен күннен кейінгі 3 күні 5,4 пайызға; 5-ші күні 11,2 пайызға жоғарылайды. Ал бақылау тобындағы бұзауларда альбуминдер айтарлықтай өзгерістерге ұшырамайды.

Бұл алынған препараттардың сондай – ақ басқа фракцияларға да қуаттандырып әсер етеді. Негізінен олардың концентрацияларының ең жоғарылау шегі препаратты екінші қайтара екеннен кейінгі 3 және 5-ші күндері байқалып отырды. Гамма-глобулиндердің концентрациясы тәжірибе тобындағы малдарда алғашқы күндері-ақ айтарлықтай жоғарылап тәжірибе аяқталғанша жоғары деңгейде тұрды. Гамма-глобулиндер аталған мерзімдерде тиісінше 33,3 және 12,7 пайызға көтерілсе, ал бақылау тобындағы бұзауларда небәрі 7,4 және 6,6 пайызға ғана жоғарылайды.

Бұзаулардың қан сарысуы құрамындағы жалпы белокпен оның фракцияларының көрсеткіштерін салыстыра отырып мынаны айтуға болады. Алынған препарат жануарлар организмне олардың жүйке жүйесі арқылы әсер етеді, бірақта белоктың алмасу процессіне қатынасатын РЭЖ – нің клеткалық элементтерін және жатыр – аналық без жүйесін, естен шығармауымыз керек. Сонымен, қатар препараттың емдік дозасы организмдегі биохимиялық процесстердің белсенділігін күшейтеді деп айту болады.

Қорытынды

1. Жусанның тұнбасы немесе қайнатпасының емдік мөлшерін қолдану бұзаулар ағзасының физиологиялық реакцияларын және қорғаныс қабілеттілігін арттырады.

2. Жусанның тұнбасы немесе қайнатпасы 1-2 айлық бұзаулардың қан сарысуы құрамындағы жалпы белоктың және белок фракцияларының деңгейіне қуаттандырып әсер етеді: альбуминдердің деңгейі ауру бұзауларда 19,1%-ға дейін; гамма-глобулиндердің мөлшері - 22,4%-ға жоғарылайтындығы белгілі болды.

Әдебиеттер

7. Молдагулов М.А., Ермаханов А.М., Есходжаев У.К., Қулдеев А.И., Камбарбеков А.Т.- «Ветеринарлық клиникалық диагностика», Алматы, 2004 ж.

8. Молагулов М.А., Ермаханов А.М., Есходжаев У.К., Камбарбеков А.Т. «Жануарлар ауруларының клиникалық диагностикасы» Алматы, 2007 ж.

9. *Базекин Г.В.* «Новое в лечении диспепсии телят». Мат. Междунар. конф. ветеринарных терапевтов и диагностов посвященный 70 летию Бурядской гос. Академии им. Ф.Р. Филатова. Россия, Улан-Удэ, 2001.

10. *Шубин А.Е.* «Этиология, диагностика и лечения диспепсии телят» Мат. Междунар. конф. ветеринарных терапевтов и диагностов посвященный 70-летию Бурядской гос. Академии им. Ф.Р. Филатова. Россия, Улан-Удэ, 2001

11. *Молдагулов М.А., Ермаханов А.М., Есходжаев У.К., Кулдеев А.И., Камбарбеков А.Т.* - «Ветеринарлық клиникалық диагностика», Алматы, 2004 ж.

12. *Молагулов М.А., Ермаханов А.М., Есходжаев У.К., Камбарбеков А.Т.* «Жануарлар ауруларының клиникалық диагностикасы» Алматы, 2007 ж.

Ахметова А.Б., Заманбеков Н.А., Қорабаев Е.М.

РЕЗУЛЬТАТЫ ВЛИЯНИЕ НАСТОЯ ПОЛЫНИ НА БЕЛОК И БЕЛКОВЫЕ ФРАКЦИИ ПРИ ДИСПЕПСИИ

Аннотация

Применение для лечебной цели настоя и отваров полыня при диспепсии молодняка оказывает эффективное влияние на белок и белковые фракции крови и воспроизводственную функцию, значительно снижает затраты на лечения.

Ключевые слова: Диспепсия, отвар, настой, настойка, антибиотик, белок, глобулин, фосфор, альбумин, процесс.

Akhmetova A., Zamanbekov N.A., Korabaev E.M.,

RESULTS OF APPLICATION OF THIS WATER AGAINST DISEASES OF THE DIGESTIVE TRACT

Annotation

Using for medical purpose extract and decoction of the wormwood at dyspepsias of the saplings renders the efficient influence upon morphological factors shelters and duplications function, vastly reduces the expenseses on treatments.

Keywords: Dyspepsia, decoction, infusion, tincture, an antibiotic, protein, globulin, phosphorus, albumin, process.

УДК: 636.2.034

Бегалиева Д.А., Баймуканов Д.А., Алентаев А.С.

*Научно-инновационный центр животноводства и ветеринарии, г. Астана
Казахский научно-исследовательский институт животноводства и кормопроизводства,
Казахский национальный аграрный университет, г. Алматы*

ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИИ НАПРАВЛЕННОГО ВЫРАЩИВАНИЯ НЕТЕЛЕЙ МОЛОЧНЫХ ПОРОД НА ФОРМИРОВАНИЕ ПРОДУКТИВНОСТИ

Аннотация

Установлено, что наиболее продуктивными являются коровы с ваннообразной и чашеобразной формой вымени со скоростью молокоотдачи 1,7-2,0 кг в мин. Поэтому при